

**Najwyższa Izba Kontroli
Departament Administracji
Publicznej**

Warszawa, dnia 28 października 2009 r.

**Pan
Wojciech Skiba
Prezes Zarządu
Państwowego Funduszu Rehabilitacji
Osób Niepełnosprawnych**

KAP-410-04-4/2009

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹, (zwanej dalej ustawą o NIK), Najwyższa Izba Kontroli - Departament Administracji Publicznej - przeprowadziła w okresie od 7 września do 2 października 2009 r. kontrolę realizacji zadania zamknięcia pomocy finansowej z funduszy strukturalnych w perspektywie budżetowej 2004-2006 przez Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (zwanego dalej PFRON), będący Instytucją Wdrażającą (IW) w zakresie działania 1.4. – *Integracja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych* w ramach Sektorowego Programu Operacyjnego Rozwój Zasobów Ludzkich 2004-2006 (SPO RZL).

W związku z kontrolą, której wyniki zostały przedstawione w protokole kontroli podpisanym w dniu 13 października 2009 r., Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 60 ust. 1 ustawy o NIK, przekazuje Panu Prezesowi niniejsze **wystąpienie pokontrolne**.

Najwyższa Izba Kontroli **pozytywnie, pomimo stwierdzonych uchybień**, ocenia działania podjęte przez PFRON w związku z zamknięciem pomocy finansowej w zakresie:

- zakończenia i rozliczenia wdrażanych projektów,
- sporządzenia ostatniego Poświadczenia i zestawienia wydatków oraz wniosku o refundację,
- sporządzenia sprawozdania końcowego z realizacji działania 1.4.,
- kompletności i prawidłowości przechowywania dokumentacji związanej z wdrażanym działaniem,

¹ Dz. U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701 ze zm.

- monitorowania zaleceń sformułowanych po kontrolach przeprowadzonych na miejscu realizacji projektów,
- wdrażania zaleceń sformułowanych po kontrolach systemów zarządzania i kontroli przeprowadzanych w PFRON,
- prowadzenia rejestru dłużników i podejmowania działań windykacyjnych oraz informowania o nieprawidłowościach.

Stwierdzone przez NIK uchybienia, głównie o charakterze formalnym, w ocenie NIK, nie uniemożliwiają rozliczenia działania wdrażanego przez PFRON. Polegały one na:

- braku niektórych dokumentów dotyczących przeprowadzonego postępowania w przypadku trzech kontroli przeprowadzonych przez IW na miejscu realizacji projektu,
- braku właściwego udokumentowania weryfikacji przeprowadzonej przez pracowników IW w odniesieniu do: trzech sprawozdań okresowych z realizacji projektu, czterech wniosków o płatność oraz czterech kontroli przeprowadzonych u beneficjentów,
- sporządzeniu przez IW z ponad rocznym opóźnieniem noty o nieprawidłowościach w realizacji jednego projektu,
- przekazaniu przez IW do Instytucji Pośredniczącej z dziesięciodniowym opóźnieniem raportu o nieprawidłowościach za I kwartał 2008 r.

1. Kwota alokacji dla działania 1.4. SPO RZL² wynosi 706 930,3 tys. zł, w tym środki z Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS) 507 646,7 tys. zł. W całym okresie wdrażania działania 1.4. Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych zawarł z beneficjentami 208 umów na realizację projektów. Umowy z ośmioma beneficjentami zostały rozwiązane m.in. z następujących powodów: naruszenia zapisów umów, braku realizacji projektów, stwierdzonych w trakcie kontroli nieprawidłowości w realizacji projektów, rozliczania w kosztach budżetu wydatków niezwiązanych z realizowanymi projektami, braku dokumentacji potwierdzającej realizację zadań merytorycznych projektu i działań promocyjnych, naruszenia przepisów ustawy o rachunkowości i ustawy Prawo zamówień publicznych. W działaniu 1.4. PFRON realizował również 10 projektów, dla których był beneficjentem³. Według stanu na dzień 30 września 2009 r. wartość 210 projektów zrealizowanych w działaniu 1.4. wyniosła 670 085,9 tys. zł, tj. 94,8 % alokacji (w tym środki z EFS 481 188,7 tys. zł, tj. 94,8 % alokacji).

² Przeliczona według kursu księgowego kwotowania środków w Europejskim Banku Centralnym z dnia 30 czerwca 2009 r. 1 EURO=4,4520 PLN.

³ Zgodnie z zapisami Uzupełnienia Sektorowego Programu Operacyjnego Rozwój Zasobów Ludzkich 2004-2006 (Dz. U. Nr 197, poz. 2024 ze zm.), PFRON we wdrażaniu działania 1.4. *Integracja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych* (w ramach Priorytetu 1 *Aktywna polityka rynku pracy oraz integracji zawodowej i społecznej*) pełni funkcję Instytucji Wdrażającej (schemat a) *Wsparcie osób o znacznym i umiarkowanym stopniu niepełnosprawności na otwartym rynku pracy*) i jednocześnie Beneficjenta dla schematu b) *Poprawa skuteczności systemu wspierania osób o znacznym i umiarkowanym stopniu niepełnosprawności*.

2. W ocenie NIK, PFRON terminowo wywiązał się z obowiązku sporządzenia i przekazania do Instytucji Pośredniczącej⁴ dokumentów niezbędnych do zamknięcia realizacji działania 1.4., tj. poświadczenia i zestawienia wydatków oraz wniosku o refundację (płatność końcową)⁵, a także sprawozdania końcowego z realizacji działania 1.4. Dokumenty zostały przekazane odpowiednio w dniu 31 lipca 2009 r. i 15 października 2009 r.

3. Zgodnie z art. 38 ust. 6 rozporządzenia Rady WE Nr 1260/1999 ustanawiającego przepisy ogólne w sprawie funduszy strukturalnych⁶ wszystkie dokumenty dotyczące wydatków i kontroli związanych z daną pomocą (oryginały albo poświadczone kopie) należy przechowywać w okresie trzech lat od przekazania przez Komisję Europejską (KE) ostatniej płatności. W umowach zawartych z PFRON przez Ministra Gospodarki i Pracy, a następnie przez Ministra Rozwoju Regionalnego termin na przechowywanie dokumentacji związanej z wdrażaniem działania 1.4. został określony na koniec 2013 r.

W ocenie NIK, PFRON jest należycie przygotowany do wypełnienia obowiązku przechowywania dokumentacji związanej z wdrażaniem działania 1.4. przez wymagany okres. W obowiązujących w PFRON instrukcjach kancelaryjnej i archiwalnej⁷ dla dokumentacji Wydziału Wdrażania Programów Unii Europejskiej przewidziano dziesięcioletni okres przechowywania w Archiwum Zakładowym Funduszu⁸. Ponadto w PFRON trwają aktualnie prace nad wewnętrznym normatywem kancelaryjnym, który przewiduje wyodrębnienie spraw dotyczących SPO RZL w oddzielny blok rzeczowy wykazu akt, z określeniem okresu ich przechowywania w ww. Archiwum również przez 10 lat.

Kontrolą NIK objęto dokumentację dotyczącą pięciu poświadczeń i zestawień wydatków⁹ (spośród 57 poświadczeń) oraz dokumentację 15 projektów¹⁰ (spośród 200 projektów, dla których PFRON był Instytucją Wdrażającą) i ustalono, że przechowywana przez IW ww. dokumentacja jest kompletna, tzn. zawiera wszystkie wnioski o płatność, na podstawie których zostały przygotowane ww. poświadczenia i zestawienia wydatków, a także wnioski

⁴ Zadania Instytucji Pośredniczącej realizował Departament Zarządzania Europejskim Funduszem Społecznym w Ministerstwie Rozwoju Regionalnego (wcześniej usytuowany w Ministerstwie Gospodarki i Pracy).

⁵ Za okres od 1 czerwca do 30 czerwca 2009 r.

⁶ Dz. U. L 198 z 2001 r. s. 1-2.

⁷ Stanowiących załączniki do zarządzenia nr 59/97 Prezesa Zarządu PFRON z dnia 30 października 1997 r. (ze zmianami).

⁸ W rozdziale IX pkt 3 obowiązującej w PFRON instrukcji kancelaryjnej określono, że akta spraw zakończonych przechowuje się w komórkach organizacyjnych Funduszu przez okres trzech lat, okres przechowywania liczy się od pierwszego stycznia roku następnego po ostatecznym załatwieniu sprawy. Po upływie tego okresu akta należy przekazać do Archiwum Zakładowego. Zgodnie z rzeczowym wykazem akt obowiązującym w PFRON, dokumentacja zgromadzona w Wydziale Wdrażania Programów Unii Europejskiej zostanie oznaczona kategorią akt B10, co oznacza przechowywanie jej w Archiwum Zakładowym PFRON przez 10 lat.

⁹ Losowo wybranych z lat 2005-2009, tj. nr 14/2005/REF za okres 01.12.2005 r. - 31.12.2005 r., nr 03/2006/REF za okres 01.03.2006 r. - 31.03.2006 r., nr 09/2007/REF za okres 01.09.2007 r.-30.09.2007 r., nr 07/2008/REF za okres 01.07.2008 r. - 31.07.2008 r. i nr 06/2009/REF za okres 01.06.2009 r. - 30.06.2009 r.

¹⁰ Doboru projektów dokonano w następujących sposób: z każdego objętego kontrolą *Poświadczenia i zestawienia wydatków* wybrano po trzech beneficjentów (dwóch beneficjentów realizujących projekty o najwyższej wartości i jednego beneficjenta w sposób losowy). Przy doborze próby uwzględniono również wymóg objęcia badaniem 15 różnych beneficjentów.

o dofinansowanie, umowy z beneficjentami, wnioski beneficjentów o płatność oraz sprawozdania z realizacji tych projektów. Ustalono również, że dane dotyczące badanych 15 projektów zostały rzetelnie wprowadzone do systemu informatycznego SIMIK.

Badaniem NIK objęto również kompletność przechowywanej przez PFRON dokumentacji dotyczącej kontroli realizacji 13 projektów przeprowadzonych przez IW na miejscu. Stwierdzono brak niżej wymienionych dokumentów dotyczących trzech kontroli, które powinny być sporządzone przez IW, zgodnie z obowiązkiem wynikającym z *Podręcznika Zarządzania i Kontroli dla Działania 1.4* (PZiK), tj.:

- oryginału informacji pokontrolnej z kontroli jednego projektu¹¹. Kontrola NIK ustaliła, że w dokumentacji znajduje się kopia tego dokumentu, a IW w trakcie kontroli NIK podjęła działania w celu poświadczenia go za zgodność z oryginałem, znajdującym się u beneficjenta. Po uzyskaniu tego poświadczenia dokumentacja z tej kontroli będzie spełniać warunki określone w art. 38 ust. 6 rozporządzenia Rady WE Nr 1260/1999 ustanawiającego przepisy ogólne w sprawie funduszy strukturalnych,
- pisma skierowanego do jednego beneficjenta¹², informującego o zaleceniach pokontrolnych oraz informacji od beneficjenta o ich wykonaniu (w dokumentacji znajduje się informacja pokontrolna),
- informacji w sprawie wyników kontroli jednego projektu¹³ skierowanej do Zarządu PFRON, pisma skierowanego do beneficjenta informującego o zaleceniach pokontrolnych, oraz informacji od beneficjenta o ich wykonaniu (w dokumentacji znajduje się informacja pokontrolna).

Brak w dokumentacji z kontroli pism do dwóch beneficjentów odnośnie zaleceń pokontrolnych oraz informacji o ich wykonaniu świadczy, w ocenie NIK, o niedochowaniu w przypadku tych dwóch kontroli, należytej staranności. Z analizy informacji pokontrolnych wynika, że stwierdzone przez IW uchybienia nie miały w obu ww. przypadkach charakteru istotnego. Polegały one m.in. na braku u beneficjenta w aktach osobowych pracowników zaświadczeń lekarskich dopuszczających do pracy, braku na materiałach konferencyjnych i szkoleniowych logo Europejskiego Funduszu Społecznego. Zdaniem NIK, powyższe braki w dokumentacji nie uniemożliwią rozliczenia działania 1.4., ale IW powinna upewnić się czy wnioski pokontrolne zostały przez beneficjentów zrealizowane.

W wyniku przeprowadzonej przez NIK kontroli wybranej dokumentacji dla czterech z 15 badanych projektów stwierdzono także uchybienia polegające na niezgodnym z postanowieniami PZiK udokumentowaniu weryfikacji niektórych dokumentów

¹¹ Nr WUE/0139/IV/05/F.

¹² Realizującego projekt nr WUE/0071/IV/05/F.

¹³ Nr WUE/0090/V/06/F.

(brak wystarczającego śladu rewizyjnego). Ustalono bowiem, że w dokumentacji w IW brak jest kart lub list kontrolnych z weryfikacji przez IW:

- czterech wniosków beneficjentów o płatność¹⁴,
- trzech sprawozdań okresowych z realizacji projektów¹⁵,
- czterech kontroli przeprowadzonych na miejscu realizacji projektu¹⁶.

Ponadto stwierdzono na listach lub kartach kontrolnych brak podpisów osób dokonujących weryfikacji trzech wniosków o płatność¹⁷, czterech sprawozdań z realizacji projektów¹⁸ oraz listach kontrolnych z pięciu kontroli u beneficjentów¹⁹. Z innych dokumentów, tj. m.in. pism kierowanych do beneficjentów o wynikach weryfikacji wniosków o płatność i sprawozdań z realizacji projektu oraz informacji pokontrolnych z kontroli na miejscu wynika jednak, że weryfikacja tych dokumentów została dokonana.

4. Z ustaleń kontroli NIK wynika, że PFRON jako IW wywiązał się z obowiązku przeprowadzania kontroli na miejscu realizacji projektu. PFRON przeprowadził kontrolę na miejscu realizacji 149 spośród 208 projektów (71,6 %). Jak wyjaśniono, około 30 % projektów, zgodnie z analizą ryzyka, zostało uznanych przez PFRON za „bezpieczne do realizacji”. Odstąpienie od kontroli wszystkich projektów na podstawie analizy ryzyka było zgodne z opracowanymi przez Instytucję Zarządzającą (IZ) *Wytocznymi dla instytucji uczestniczących w realizacji SPO RZL*. Analiza ryzyka dokonana przez IW obejmowała wielkość przepływów finansowych w ramach projektu, złożoność działań w ramach projektu, doświadczenie podmiotu realizującego projekt, stosowanie procedur przetargowych, sposób realizacji harmonogramu finansowo-rzeczowego projektu, a także uwzględniała wyniki kontroli bieżącej wszystkich projektów polegającej na weryfikacji dostarczanych do IW dokumentów, w tym wniosków beneficjentów o płatność oraz sprawozdań z realizacji projektów.

Badaniem NIK objęto dokumentację z 13 kontroli na miejscu realizacji projektu i ustalono, że kontrole przeprowadzane przez IW obejmowały elementy istotne dla prawidłowego rozliczenia środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej (UE) i stanowiące warunek uznania ich przez KE jako kwalifikujące się do refundacji, tj. prawidłowość:

¹⁴ Dotyczy trzech wniosków o płatność złożonych do projektu nr WUE/0119/I/05/F i jednego wniosku o płatność złożonego do projektu nr WUE/0190/V/06/F.

¹⁵ Dotyczy jednego sprawozdania z realizacji projektu nr WUE/0021/II/05/F i dwóch sprawozdań z realizacji projektu nr WUE/0139/IV/05/F.

¹⁶ Dotyczy projektów nr WUE/0190/V/06/F, WUE/0119/I/05/F, WUE/0090/V/06/F, WUE/0150/I/05/F.

¹⁷ Dotyczy projektów nr WUE/0071/IV/05/F, WUE/0139/IV/05/F, WUE/0034/III/05/F.

¹⁸ Dotyczy projektów nr WUE/0102/IV/05/F, WUE/0139/IV/05/F, WUE/0034/III/05/F, WUE/0021/III/05/F.

¹⁹ Dotyczy projektów nr WUE/0021/III/05/F, WUE/0034/III/05/F, WUE/0102/V/05/F, WUE/0071/IV/05/F, WUE/0068/IV/05/F.

- prowadzenia przez beneficjentów wyodrębnionej ewidencji finansowo-księgowej dla realizowanych projektów,
- archiwizowania dokumentacji projektów,
- kwalifikowalności wydatków zgłoszonych do refundacji.

W przypadku pięciu z 13 ww. kontroli IW sformułowała zalecenia/wnioski pokontrolne, w tym w jednym przypadku dotyczące m.in. zwrotu przez beneficjenta środków w kwocie 4,3 tys. zł, które to wydatki zostały uznane przez IW za niekwalifikowalne²⁰. Beneficjent dokonał w dniu 30 listopada 2007 r. zwrotu środków w wysokości 4,8 tys. zł (w tym odsetki 0,5 tys. zł).

Powyższe badanie wykazało również, że IW na ogół rzetelnie realizowała swoje obowiązki w zakresie monitorowania wdrażania przez beneficjentów zaleceń pokontrolnych, poza dwoma przypadkami niewyegzekwowania informacji od beneficjenta o wykonaniu zaleceń pokontrolnych, opisanymi w pkt 3 wystąpienia. Beneficjenci byli zobowiązani do informowania IW o sposobie realizacji zaleceń pokontrolnych, w uzasadnionych przypadkach podejmowane były również przez IW kontrole sprawdzające.

Z ustaleń kontroli wynika, że w celu wywiązania się z obowiązku zapewnienia kontroli trwałości projektów zrealizowanych w ramach działania 1.4.²¹ IW, zgodnie z wytycznymi IZ z dnia 23 września 2009 r., przygotowuje bazę projektów podlegających kontroli trwałości. IW została zobowiązana do przekazania ww. bazy do IZ, w terminie do dnia 30 października 2009 r.

5. W okresie objętym kontrolą, audyt wewnętrzny oraz instytucje zewnętrzne przeprowadziły w PFRON ogółem 17 kontroli systemu zarządzania i kontroli dla działania 1.4. SPO RZL. Kontrole zewnętrzne obejmowały sprawdzenie m.in. ewidencji księgowej oraz archiwizację dokumentów dla projektów własnych PFRON i nie wykazały w tym zakresie nieprawidłowości. W ocenie NIK, IW zrealizowała zalecenia pokontrolne sformułowane w wyniku tych kontroli. Ustalono, że m.in. wprowadzone zostały niezbędne zmiany w Podręczniku Zarządzania i Kontroli dla Działania 1.4 oraz uzupełniono dane w systemie SIMIK.

6. W ocenie NIK, IW należycie (poza jednym przypadkiem opóźnienia) wywiązywała się z obowiązków związanych z raportowaniem o nieprawidłowościach stwierdzonych w trakcie wdrażania działania 1.4. SPO RZL. Badanie raportów o nieprawidłowościach (lub informacji o niestwierdzeniu nieprawidłowości podlegających raportowaniu do KE), zestawień nieprawidłowości niepodlegających raportowaniu do KE za I i III kwartał 2007 r.

²⁰ Projekt nr WUE/0068/IV/05/F realizowany przez polską Organizację Pracodawców Osób Niepełnosprawnych.

²¹ Zgodnie z art. 30 ust 4 rozporządzenia Rady 1260/1999, działanie zachowuje wkład, jeśli w ciągu 5 lat od momentu wydania decyzji w sprawie finansowania operacji (podpisania umowy o dofinansowanie projektu) nie nastąpiła w projekcie znacząca modyfikacja.

oraz za I i II kwartał 2008 r. wykazało, że w terminie określonym w PZiK zostały złożone ww. dokumenty za I i III kwartał 2007 r. oraz za II kwartał 2008 r. Natomiast raport o nieprawidłowościach za I kwartał 2008 r. przekazano z dziesięciodniowym opóźnieniem. Z ustaleń kontroli NIK, przeprowadzonej na próbie 15 projektów²² wynika, że IW ujęła w raportach o nieprawidłowościach wszystkie nieprawidłowości stwierdzone w trakcie kontroli tych projektów. Kontrola NIK stwierdziła jedynie opóźnienie w sporządzeniu przez IW noty o nieprawidłowości²³ w realizacji jednego projektu²⁴. IW sporządziła i przekazała do Instytucji Pośredniczącej ww. notę w dniu 18 listopada 2008 r., tj. po upływie ponad roku od daty stwierdzenia nieprawidłowości (kontrola realizacji projektu w okresie od 11-15 czerwca 2007 r.). Powyższe opóźnienie skutkowało wykazaniem przez IW ww. nieprawidłowości w kwartalnym zestawieniu nieprawidłowości niepodlegających raportowaniu za IV kwartał 2008 r. zamiast za II kwartał 2007 r.

W ocenie NIK powyższe uchybienia nie uniemożliwią zamknięcia i rozliczenia działania wdrażanego przez PFRON.

W wyniku kontroli NIK ustalono, że Instytucja Wdrażająca rzetelnie i na bieżąco prowadziła rejestr dłużników. W rejestrze dłużników było zaewidencjonowanych 16 beneficjentów (realizujących 19 projektów), którzy w wyznaczonym przez IW terminie nie dokonali zwrotu środków nieprawidłowo wydatkowanych lub nie wykorzystanych w łącznej kwocie 15 664,5 tys. zł. IW odzyskała środki w kwocie 13,3 tys. zł od dwóch beneficjentów, co stanowiło 0,2 % ww. kwoty zadłużenia. Na dzień zakończenia kontroli do odzyskania od 14 beneficjentów (realizujących 17 projektów) pozostawała kwota w łącznej wysokości 15 651,2 tys. zł. Z ustaleń kontroli NIK wynika, że IW realizując obowiązek wynikający z § 17 umowy z dnia 26 kwietnia 2006 r. zawartej z IZ, bez zbędnej zwłoki podejmowała działania (poza jednym przypadkiem) w celu odzyskania od dłużników środków nieprawidłowo wydatkowanych lub środków niewykorzystanych i niezwróconych w terminie. Działania te polegały m.in. na wysyłaniu do dłużników wezwań do zapłaty i przygotowywaniu pozwów sądowych. Przewlekłość w dochodzeniu od dłużnika należności NIK stwierdziła w odniesieniu do jednego beneficjenta²⁵ z 16 ujętych w rejestrze dłużników. Ustalono bowiem, że wezwanie do wykupu weksla zostało wysłane do ww. dłużnika w dniu 11 września 2009 r., tj. po 10 miesiącach od ostatniego wezwania do zapłaty wysłanego

²² Patrz przypis 10.

²³ Zgodnie z Podręcznikiem Zarządzania i Kontroli, nota o nieprawidłowości jest sporządzana przez IW w każdym przypadku stwierdzenia nieprawidłowości polegającej na wykorzystaniu przez beneficjenta przekazanych środków finansowych niezgodnie z ich przeznaczeniem lub umową o dofinansowanie projektu i nota ta przekazywana jest niezwłocznie przez IW do Instytucji Pośredniczącej.

²⁴ Patrz przypis 20

²⁵ Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Legnicy (projekt nr WUE/0247/IV/05/F).

w dniu 13 października 2008 r. Jak wyjaśniono, było to spowodowane opieszałością pracownika z Wydziału Obsługi Prawnej PFRON.

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi, Najwyższa Izba Kontroli wnioskuje o:

1. Uzupełnienie dokumentacji z weryfikacji wniosków o płatność, sprawozdań z realizacji projektów oraz kontroli.
2. Przekazanie do Instytucji Zarządzającej bazy projektów podlegających kontroli trwałości.
3. Kontynuację działań na rzecz odzyskania od beneficjentów środków nieprawidłowo wydatkowanych lub niewykorzystanych i niezwróconych w terminie.

Najwyższa Izba Kontroli – Departament Administracji Publicznej, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, oczekuje przedstawienia przez Pana Prezesa, w terminie 14 dni od dnia otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków bądź o działaniach podjętych w celu realizacji wniosków lub przyczynach niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, przysługuje Panu Prezesowi prawo zgłoszenia na piśmie do Dyrektora Departamentu Administracji Publicznej Najwyższej Izby Kontroli umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w wystąpieniu pokontrolnym.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o której mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.